eisigisi_ekdilosi arxeio71.qxd 12/12/2011 7:09 Page 1

Μία βιβλιοθήκη στην εποχή της πληροφορίας

αρχείο ★71
αυτόνομο εργαστήρι έρευνας και αυτομόρφωσης

Η μπροσούρα “Μία βιβλιοθήκη στην εποχή της πληροφορίας” παρουσιάστηκε στην πρώτη εκδήλωση του Αρχείου 71 στο κατειλημμένο κτίριο της Καλλιδρομίου και Ζωσιμάδων στα Εξάρχεια, τον Δεκέμβρη του 2011. Σκοπός της είναι η παρουσίαση του εγχειρήματος του Αρχείου 71.

Το Αρχείο 71 ανοίγει για όσους και όσες θέλουν να το επισκέπτονται κάθε Πέμπτη 5.00-8.00μμ και Σάββατο 12-4μμ.

Επίσης, για επικοινωνία μπορείτε να στέλνετε και στην ηλεκτρονική θυρίδα: arxeio71@yahoo.com

Αθήνα, Δεκέμβριος 2011

Ο σύγχρονος αναλφαβητισμός

Μία λέξη αρκεί για να περιγράψει τη σχέση των κοινωνιών μας σήμερα με τη γνώση: αναλφαβητισμός. Μάλιστα, επιστρατεύουμε με την πλήρη, κυριολεκτική έννοια τον όρο αναλφαβητισμό, εγκαλώντας δηλαδή στη μνήμη τόσο την εποχή που οι καταπιεσμένες τάξεις δεν ήξεραν γραφή και ανάγνωση όσο φυσικά και τη βία που εντός της χτιζόταν αυτή η συνθήκη. Ναι, λοιπόν, η εποχή μας, παρότι υπερτεχνολογική, "εξελιγμένη" σε σχέση με τις προγενέστερες, δεν έχει κάνει ούτε σοφότερους ούτε διανοητικά ανώτερους τους "πρωτοκοσμικούς" υπηκόους. Αντιθέτως, οι κοινωνίες μας νοσούν εδώ και καιρό μέσα σε μια πρωτόγνωρη -αλλά όχι πρωτοφανή- κατάσταση διανοητικής φτώχειας, καθώς έχουν ωριμάσει και εκπαιδευτεί σε ένα περιβάλλον όπου αδυνατούν να κατανοήσουν τον κόσμο γύρω τους και άρα να εντοπίσουν τις αιτίες των προβλημάτων του. Λέμε πως αυτή η κατάσταση έχει, όπως τα πάντα, ιστορικό παρελθόν. Και πως στους καιρούς μας, αυτούς της βαθύτατης κρίσης, η διανοητική μας φτώχεια αποτελεί την κρίσιμη αιτία των υλικών μας προβλημάτων.

Ένα καλό παράδειγμα για όσα λέμε είναι το πώς αντιμετωπίζεται αυτή η κρίση: η ιστορική γνώση υποδεικνύει πως ενώ η κρίση που βιώνουμε είναι το αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης διαδικασίας υποτίμησης της εργατικής μας δύναμης, ενώ μας οδηγεί σε μια κατάσταση όπου γινόμαστε ολοένα πιο "άχρηστοι" για εκμετάλλευση προς όφελος του κεφαλαίου, με ό,τι αυτό σημαίνει για το μέλλον που μας επιφυλάσσουν (για παράδειγμα η γνώση του παρελθόντος έχει σκληρά παραδείγματα να εγκαλέσει: δύο παγκόσμιους πολέμους), οι κυρίαρχες συζητήσεις και οι προβληματισμοί κάθε άλλο παρά εκκινούν από αυτά τα σημεία. Αντιθέτως, η όλη συζήτηση για την κρίση (στη δουλειά, στο σπίτι, στις παρέες) περιστρέφεται γύρω από το λεξιλόγιο των αφεντικών και των συμβούλων τους: το δημόσιο χρέος, τα spreads, το ΔΝΤ, η τρόικα, και οι διεφθαρμένες κυβερνήσεις τούτης της χώρας. Με άλλα λόγια, σε ένα δρόμο που έχουν χαράξει με μέθοδο εδώ και πολλά χρόνια τα αφεντικά (με την έννοια ότι μεταξύ τους έχουν συμφωνήσει σε ένα πράγμα: να πατήσουν πάνω μας), σε μια γραμμή που ακολουθεί αταλάντευτα η αστική τάξη καθώς προχωράει με συνείδηση του εαυτού της, του ρόλου της και της ιστορίας της μέσα στον καπιταλιστικό κόσμο, η τάξη μας εξακολουθεί να προχωρά ακόμα ψηλαφιστά, σχεδόν τυφλή. Κι όμως, όλα όσα μας παρουσιάζουν ως πρωτάκουστα προβλήματα είναι ήδη χιλιοειπωμένα και δοκιμασμένα. Για παράδειγμα, στις τελευταίες σελίδες του πρώτου τόμου του Κεφαλαίου του Μαρξ διαβάζουμε:

> Το σύστημα της δημόσιας πίστης, δηλ. των κρατικών χρεών, που τις αρχές του τις ανακαλύπτουμε κιόλας στο μεσαίωνα στη Γένουα και στη Βενετία, διαδόθηκε σ' όλη την Ευρώπη στη διάρκεια της περιόδου της μανιφακτούρας. (...)Το δημόσιο χρέος (...) βάζει τη σφραγίδα του στην κεφαλαιοκρατική εποχή... (...) σαν με μαγι-

κό ραβδί, προικίζει το μη παραγωγικό χρήμα με παραγωγική δύναμη και το μετατρέπει έτσι σε κεφάλαιο, χωρίς να είναι υποχρεωμένο να εκτεθεί στους κόπους και στους κινδύνους που είναι αχώριστοι από τη βιομηχανική μα ακόμα κι από την τοκογλυφική τοποθέτηση. Οι πιστωτές του δημοσίου στην πραγματικότητα δεν δίνουν τίποτα, γιατί το ποσό που δανείζουν μετατρέπεται σε κρατικά ευκολομεταβιβαστα χρεόγραφα, που στα χέρια τους εξακολουθούν να λειτουργούν, όπως θα λειτουργούσαν αν ήταν ισόποσο μετρητό χρήμα. (...) Οι στολισμένες με εθνικούς τίτλους μεγάλες τράπεζες ήταν από τη γέννηση τους απλώς εταιρίες ιδιωτών σπεκουλάντηδων που στάθηκαν στο πλευρό των κυβερνήσεων και που χάρη στα προνόμια πού πήραν, ήταν σε θέση να δανείζουν σε αυτές χρήματα. Γι' αυτό η διόγκωση τον δημόσιου χρέους δεν έχει άλλον πιο αλάθητο μετρητή από την προοδευτική άνοδο των μετοχών αυτών των τραπεζών.

Δημόσιο χρέος είναι λοιπόν -σύμφωνα με όσα μας διδάσκει η ιστορία- ένας μηχανισμός μεταβίβασης χρημάτων από το κράτος προς τις τράπεζες και τους καπιταλιστές με τους οποίους οι τράπεζες αλληλοδιαπλέκονται. Η κυρίαρχη αφήγηση σκόπιμα σήμερα αναδεικνύει τον μηχανισμό αυτόν ως μια διαδικασία όπου "κλέφτες" τραπεζίτες συνδιαλέγονται κάτω από το τραπέζι με "προδότες" πολιτικούς, οι οποίοι είναι τέτοιοι γιατί δέχονται να εκχωρήσουν το δημόσιο χρήμα σε απατεώνες. Οι τραπεζίτες όμως δεν είναι χτεσινοί και κλέφτες, όπως και οι πολιτικοί επίσης δεν είναι χτεσινοί ή προδότες. Η συνδιαλλαγή τους μέσω δημόσιου χρέους είναι η φυσιολογική λειτουργία του καπιταλιστικού μηχανισμού. Ενώ λοιπόν στα μέρη μας το δημόσιο χρέος αναδύθηκε σαν κάτι πρωτόγνωρο, στην ουσία πρόκειται για μια λειτουργία με ιστορικό βάθος και εμπειρία άνω των τετρακοσίων χρόνων.

Το θέμα μας φυσικά εδώ δεν είναι η ανάλυση της κρίσης. Όμως να που σκέψεις σαν τις παραπάνω, ενώ θα έπρεπε να αποτελούν κοινό τόπο για τους από κάτω, ενώ θα έπρεπε να είναι βαθιά εντυπωμένες στη μνήμη τους, σήμερα μπορεί και να φαντάζουν εξωπραγματικές! Κι αυτή είναι η μεγαλύτερη νίκη που έχουν καταφέρει οι ηγέτες μας μέχρι στιγμής, ίσως μεγαλύτερη κι από την κλοπή που διαπράττουν στους μισθούς μας. Γιατί είναι μια νίκη που έχει στηριχτεί στην κλοπή της γνώσης και της ιστορίας του ταξικού πολέμου προς όφελος της αστικής τάξης. Γιατί αυτή η κλοπή έχει παράξει μια αφήγηση για τον κόσμο εντελώς ακίνδυνη για τα συμφέροντά της κι εντελώς επιζήμια για τα δικά μας ως εργατών. Γιατί καταλήγει έτσι να είναι μια νίκη πάνω στους τρόπους που σκεφτόμαστε και άρα στους τρόπους που πολεμάμε.

Η γνώση είναι δύναμη αλλά κάπου χάθηκε στα bytes...

Η καλύτερη απόδειξη του γεγονότος ότι η γνώση είναι δύναμη είναι η ποσότητα και η ποιότητα της βίας που έχουν κατά καιρούς επιστρατεύσει οι κυρίαρχοι για να κρατούν συνεχώς στα σκοτάδια και την καθηλωτική άγνοια τους πραγματικούς δημιουργούς του πλούτου αυτού του πλανήτη. Γι΄ αυτό κι ανέκαθεν για τους προλετάριους, τις αντιστάσεις τους και τους αγώνες τους, ήταν ζωτικής σημασίας το χτίσιμο του δικού τους σώματος ιδεών για τη ζωή, τις κοινωνικές σχέσεις εκμετάλλευσης και τον κόσμο συνολικότερα. Κι αυτό ακριβώς το σώμα ιδεών ήταν που δέχτηκε μέσα στην ιστορία τις αλλεπάλληλες επιθέσεις των αφεντικών. Η επίθεση π.χ. στη γνώση και τον έλεγχο των γυναικών επί των σωμάτων τους τον 16ο αιώνα είχε ως αποτέλεσμα την αποξένωσή τους από τα ίδια τους τα

σώματα και την εγκαθίδρυση του γιατρού ως του μοναδικού και αδιαμφισβήτητου γνώστη, θεραπευτή και καθοδηγητή της αναπαραγωγικής και σεξουαλικής τους δραστηριότητας. Άλλο ενδεικτικό παράδειγμα που καθόρισε για πολλά χρόνια τον 20ο αιώνα: η επίθεση στη γνώση και τον έλεγχο πάνω στην παραγωγή αγαθών που κατείχαν οι μάστορες τον 19ο αιώνα και που οδήγησε στην επιβολή της αλυσίδας συναρμολόγησης και την υποβάθμιση της εργασίας.

Η ιστορία από την άλλη της ανήσυχης και πλούσιας σε δημιουργικότητα τάξης μας έχει να επιδείξει πάμπολλα παραδείγματα από τα δικά της σχολεία, τις δικές της μορφωτικές θεσμίσεις, προς όφελος των δικών της συλλογικών συμφερόντων (τα μορφωτικά σεμινάρια των μαστόρων τον 19ο αιώνα, τις εκστρατείες για να μάθουν γραφή και ανάγνωση οι ιταλοί εργάτες στις αρχές του αιώνα, τις εργατικές κολεκτίβες αυτομόρφωσης την περίοδο επέλασης του φασισμού στην Ισπανία το 1936, τους παραγωγικούς πειραματισμούς στη μουσική μέσα στις κοινότητες των μαύρων σκλάβων στις ηπα στις αρχές του 20ου αιώνα κ.ο.κ.).

Σήμερα, είθισται να αντιμετωπίζουμε με τεράστια συγκατάβαση αυτά τα αλλοτινά κατορθώματα. Κι ένας από τους λόγους που κατατάσσουμε αυτό το κομμάτι της ιστορίας της τάξης μας στο σύμπαν της γραφικότητας, πέρα από το ότι οικειοθελώς υπογράψαμε το διαζύγιο από την ταξική μας μνήμη, είναι ότι είμαστε διαποτισμένοι από την ψευδαίσθηση πως η γνώση όλου του κόσμου βρίσκεται σήμερα μέσα στις μνήμες των υπολογιστών μας, στις πληροφορίες που χάρη στην πληροφορική και το διαδίκτυο ταξιδεύουν γοργά σε όλον τον πλανήτη, στα γεγονότα που σε κλάσματα δευτερολέπτου τα βρίσκουμε σερβιρισμένα στις οθόνες μας. Τίποτα δεν μένει κρυφό, όλοι έχουν πρόσβαση στην ενημέρωση, κι όλοι σε τούτη την κοινωνία μπορούν με δύο τρια κλικ στο google να μάθουν από το ποιοι πολέμησαν στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τους τρόπους αντιμετώπισης της... ημικρανίας!

Κατά τη γνώμη μας, η ανάπτυξη της πληροφορικής που εξελίσσεται αλματωδώς από τις αρχές της δεκαετίας του '60 και μετά, εξαρχής δεν ήταν μια τυχαία διαδικασία που εξελίσσεται με αποκλειστικό καύσιμο κάποια "ανθρώπινη ροπή προς την ατέρμονη τεχνολογική πρόοδο", αλλά μια διαδικασία βαθιά πολιτική με βαρύτατο ταξικό πρόσημο. Δεν είναι αυτός ο σκοπός μας εδώ, μπορούμε ωστόσο να προσπαθήσουμε να πάρουμε μια ιδέα. Το 1948 λοιπόν, ο μαθηματικός Norbert Weiner δημοσίευσε ένα κείμενο που θα αποδεικνυόταν θεμελιώδες για την περαιτέρω θεωρητική ανάπτυξη της πληροφορικής επιστήμης. Ο τίτλος αυτού του κειμένου ήταν κατά τη γνώμη μας ενδεικτικός:

"Κυβερνητική, ή έλεγχος και επικοινωνία στο ζώο και τη μηχανή"[1].

Δεν χρειάζεται να εμπλακεί κανείς στο μάλλον στρυφνό περιεχόμενο για να εκπλαγεί πρώτα και κύρια από την τεράστια φιλοδοξία που κρύβεται πίσω από αυτόν τον περίεργο τίτλο. Πράγματι, οι δύο ισοδυναμίες που εγκαλούνται εδώ (η ισοδυναμία μεταξύ ζωικού και μηχανικού και η ισοδυναμία μεταξύ "επικοινωνίας" και "ελέγχου") δεν ήταν πρωτοφανείς για τις ταξικές κοινωνίες. Η ταύτιση του ζώου με τη μηχανή είναι η ιδεολογική μέθοδος μέσω της οποίας, δια στόματος Rene Descartes, η νεογέννητη αστική τάξη του 17ου αιώνα είχε προαναγγείλει τη μελλοντική σχέση της με τη φύση που φυσικά ήταν σχέση, όχι πια συμβίωσης, αλλά εκμετάλλευσης. Η ταύτιση της "επικοινωνίας" με τον "έλεγχο" από την άλλη, είναι η πάγια επιδίωξη μιας τάξης (της αστικής τάξης) που καταλαβαίνει τις ανθρώ-

1. Norbert Wiener, *Cybernetics: Or Control and Communication in the Animal and the Machine,* Paris, (Hermann & Cie) & Camb. Mass. (MIT Press), 1948.

πινες σχέσεις αποκλειστικά σαν σχέσεις καταναγκασμού και εκμετάλλευσης, που πολύ θα ήθελε οτιδήποτε "επικοινωνείται" να είναι εντολές. Αλλά η καινοτομία και η τεράστια φιλοδοξία που κρύβονταν στον τίτλο του βιβλίου ήταν η σύνδεση των δύο ισοδυναμιών. Ο Weiner δεν εγκαλούσε απλά παλιές ιδέες: φιλοδοξούσε να εγκαθιδρύσει μια νέα σχέση μεταξύ του ζωικού και του μηχανικού και φιλοδοξούσε αυτή η σχέση να είναι σχέση ελέγχου η οποία εγκαθιδρύεται μέσω "επικοινωνίας"[2]. Μαζί φιλοδοξούσε να ανανοηματοδοτήσει την έννοια της "επικοινωνίας", να μεταφράσει το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων σε σχέσεις ελέγχου, όχι πια μέσω της ιδεολογίας, αλλά μέσω άκαμπτων μηχανικών διατάξεων.

Το ποιος θα έλεγχε ποιον στον κόσμο της κατά Weiner επικοινωνίας, δεν χωρούσε αμφιβολία: η επιδίωξη του ελέγχου του νεκρού πάνω στο ζωντανό (της μηχανής πάνω στον εργάτη) είναι το βασικό μοτίβο κάθε χώρου της καπιταλιστικής παραγωγής. Το πώς από την άλλη θα γινόταν η εγκαθίδρυση αυτής της συνθήκης ήταν λιγότερο προφανές. Αν πιστέψουμε τις βιβλιοκριτικές που δέχτηκε το βιβλίο στα χρόνια μετά τη δημοσίευσή του (π.χ. το 1953), "ο Wiener ελάχιστες ελπίδες [έτρεφε] για την εφαρμοσιμότητα της Κυβερνητικής στο πραγματικό κοινωνικό περιβάλλον"[3].

Αλλά τα πράγματα έχουν τον τρόπο τους να αλλάζουν. Από το 1965 και μετά, οι ιδέες του Weiner απέκτησαν νέα επικαιρότητα και τα επιστημονικά project που ακολουθούσαν αυτές τις ιδέες απέκτησαν νέες χρηματοδοτήσεις. Με τον θανάσιμο φόβο, που προκαλούσε το επαναστατημένο προλεταριάτο, να τούς δίνει φτερά, τα αφεντικά αυτού του κόσμου και οι ειδικοί τους ξεκίνησαν να αναζητούν από το μηδέν νέους τρόπους παραγωγής και νέους τρόπους αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης, νέες έννοιες του αρσενικού και του θηλυκού, νέες έννοιες του ζωντανού και του νεκρού. Η επιστήμη της πληροφορίας στάθηκε πολύτιμο εργαλείο γι' αυτή την εκ βάθρων αλλαγή του κόσμου[4]. Σήμερα, με την πολυτέλεια της γνώσης των χρόνων που έχουν περάσει από το 1948, μπορούμε να δούμε την κατά Weiner έννοια της πληροφορίας να εφαρμόζεται στον πραγματικό κόσμο γύρω μας. Ο εξωτισμός του 1948 έχει χαθεί, έχει αντικατασταθεί από την πραγματικότητα. Και οι φιλοδοξίες καθολικής εφαρμογής που παλιά φαίνονταν ανεδαφικές, τώρα έχουν γίνει κοινός τόπος. Γιατί όλοι συμφωνούμε ότι αυτό το πράγμα που λέγεται "πληροφορία" υπάρχει. Είναι ο κοινός τρόπος να μιλάμε για τα περιεχόμενα του εγκεφάλου μας και τα περιεχόμενα του πυρήνα των κυττάρων μας, για τα περιεχόμενα της πρωινής εφημερίδας και τα περιεχόμενα της προκήρυξης που μάς μοίρασαν το πρωί στο δρόμο για τη δουλειά, για τα κοινωνικά συμβάντα και τις μικροσωματιδιακές διεργασίες. Είναι το δομικό συστατικό της μίας και κοινής γλώσσας που μπορεί να γίνει κατανοητή από μηχανές και ανθρώπους.

Όπως είδαμε παραπάνω όμως, ήδη από τους πρώτους σχετικούς οραματισμούς, το συ-

2. Η κατασκευή της ονομασίας "κυβερνητική" από μια ακατανόητη για το κοινό του Weiner ελληνική ρίζα έχει τη σημασία της. Προφανώς μέσα από τη χρήση των αγγλικών "rule" ή "govern" θα ηχούσε μια ανεπίτρεπτα περιγραφική κυριολεξία.

3. E.W. Paxson, βιβλιοκριτική που δημοσιεύθηκε στο Journal of the Operations Research Society of America, Vol. 1, No. 4 (Aug., 1953).

4. Μια περιγραφή της τεχνολογικής αναδιάρθρωσης που ξεκίνησε το 1973 και μια διορατική περιγραφή του ρόλου της πληροφορίας σε αυτή την αναδιάρθρωση μπορεί να βρει κανείς στο κείμενο του G. Caffentzis, *"The Work Energy Crisis and the Apocalypse"* το οποίο περιλαμβάνεται στο βιβλίο Midnight Notes, Midnight Oil: Work, Energy, War, 1973 - 1992, Autonomedia, 1992.
Το συγκεκριμένο κείμενο, μαζί με άλλα παρεμφερή βρίσκεται στα τελικά στάδια της έκδοσης από την εκδοτική ομάδα του αρχείου 71.

ντακτικό των πληροφοριών μιλούσε για ένα και μοναδικό πράγμα: τον έλεγχο· ακριβέστερα τον καπιταλιστικό έλεγχο και την εμβάθυνσή του σε νέα ανεξερεύνητα πεδία μέσω της μηχανικής μεσολάβησης. Αυτά τα πεδία είναι απροσμέτρητα και παραθέτουμε ένα ενδεικτικό παράδειγμα στη λεζάντα της παρακάτω φωτογραφίας. Αν περιοριστούμε στο πεδίο που μας ενδιαφέρει, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η έννοια της πληροφορίας, η αλλιώς η μεσολάβηση του υποσυνόλου των κοινωνικών σχέσεων που παλιότερα συνηθίζαμε να ονομάζουμε "γνώση" από νέες μηχανές, ήταν ιστορικά η μέθοδος με την οποία τα αφεντικά υπέσκαψαν εκ νέου αυτές τις σχέσεις, θρέφοντας τον σύγχρονο αναλφαβητισμό.

Πράγματι, η πληροφορία ως η γλώσσα της καπιταλιστικής μηχανής κουβαλάει στα σπλάχνα της δύο βασικές ιδέες: η πρώτη είναι η τερατώδης φιλοδοξία της καθολικότητας σύμφωνα με την οποία όλα, και όταν λέμε όλα εννοούμε όλα, μπορούν να καταγραφούν και να αναχθούν σε bytes πληροφορίας. Η δεύτερη, που όπως είδαμε περιληπτικά παραπάνω, είναι περισσότερο πολιτικό πρόταγμα παρά ιδέα, είναι ότι το αποτέλεσμα έχει ένα και μόνο βαθύτερο στόχο: τον έλεγχο. Καθώς λοιπόν τα "όλα" μετατρέπονται σε πληροφορία, αποκόπτονται από την ιστορία τους, το κοινωνικό τους περιβάλλον, τις σχέσεις και τη γενεαλογία των υποκειμένων που τα παράγουν. Στον κόσμο της πληροφορίας τα πάντα συμβαίνουν σε ένα διαρκές παρόν (αφού το παρελθόν έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί), τα ίδια τα υποκείμενα της ιστορίας έχουν φτιαχτεί και ξεπηδήσει από το μηδέν. Και όπως είναι φυσικό για υποκείμενα που έχουν τέτοια ιδέα για τον εαυτό τους, εν τω μεταξύ έχουν απωλέσει κάθε ικανότητα συλλογικής αντίληψης των πραγμάτων· η γνώση έχει πάψει να είναι κοινωνική σχέση και μετατρέπεται σε ατομική ιδιότητα. Δηλαδή, όπως λέγαμε και πριν: η κρίση είναι το δημόσιο χρέος που κάποια στιγμή εκτοξεύτηκε και έσκασε στην επιφάνεια... γι' αυτό ας γράψουμε "δημόσιο χρέος" στη μπάρα του google, ή ας φωνάξουμε κανέναν οικονομολόγο να μας παραθέσει αριθμούς κι εξισώσεις.

Ας δούμε όμως και κάποια άλλα σχετικά όσο και αξιοσημείωτα φαινόμενα των καιρών μας. Η συντριπτική πλειοψηφία του νεανικού (κι όχι μόνο) πληθυσμού στις δυτικές κοινωνίες, σήμερα, δεν διαβάζει εφημερίδες· το θεωρεί περιττό ή σκέτη προπαγάνδα των αφεντικών, ανώφελο να την παρακολουθεί κανείς. Ένα σεβαστό μέρος ενημερώνεται διαγώνια από τους τίτλους των ρεπορτάζ στις ιστοσελίδες των εφημερίδων. Ένα επίσης σεβαστό

Η έννοια της κυβερνητικής κατά Norbert Weiner ενσαρκώνεται υποδειγματικά σε αυτή τη διαφήμιση της φαρμακοβιομηχανίας. Εκτός πλάνου βρίσκεται ο "ζωντανός οργανισμός" (ο άνθρωπος με διαβήτη). Αριστερά η "μέτρηση", ή αλλιώς η εννόηση των ζωικών εκδηλώσεων ως πληροφορία. Στη μέση η μηχανή που μεσολαβεί, ερμηνεύει και ελέγχει. Δεξιά "η γνώση", όχι πια ως κοινωνική ιδιότητα του ζωντανού, αλλά ως ιδιότητα της μηχανής. Το ζωντανό και το νεκρό (ο ασθενής και η μηχανή) εννοούνται εδώ ως ένα και μοναδικό σύνολο -που βρίσκεται υπό επιστημονικό, άρα αδιαμφισβήτητο έλεγχο. Και η ποθητή "εφαρμοσιμότητα της κυβερνητικής στο κοινωνικό περιβάλλον" φαντάζει πολύ πιο ρεαλιστική απ' ό,τι το 1953.

κομμάτι σερφάρει δίχως σαφή προσανατολισμό στο ίντερνετ κι επιμορφώνεται πολιτιστικά από το youtube. Ένα άλλο διαβάζει εκτενή κείμενα από την οθόνη, αγνοώντας το είδος και τη φύση της πηγής. Μια μεγάλη μερίδα αναζητεί λύσεις σε απορίες και προβλήματα μέσα από διαδικτυακά φόρουμ (από το πώς είναι τα πρώτα συμπτώματα μιας εγκυμοσύνης μέχρι το πώς να μαγειρέψει ένα φαΐ). Πολλοί μοιράζονται νέα και αξιολογούν εμπειρίες μέσω facebook, με επίκεντρο στην καθημερινότητα (και τον εντυπωσιασμό). Άλλοι θεωρούν ότι τα βιβλία και οι βιβλιοθήκες είναι παρωχημένα εργαλεία, αφού "όλη η έντυπη παραγωγή του πλανήτη χωράει σε ένα ipad" (αλλά ελάχιστοι μπορούν να υπερηφανευτούν ότι έχουν διαβάσει έστω ένα βιβλίο, είτε μέσω της συσκευής είτε και γενικότερα στη ζωή τους). Πολλοί αλληλοενημερώνονται για γεγονότα στέλνοντας link στα mail. Ένα αξιοσέβαστο, τέλος, μέρος αδυνατεί να διατυπώσει (γραπτώς ή προφορικώς) μια σκέψη με δομή και συνοχή.

Ας μη γίνει βέβαια καμιά παρεξήγηση. Δεν είμαστε διόλου τεχνοφοβικοί κι ούτε εννοούμε ότι πρέπει να απορρίψουμε τις τεχνολογίες. Κατά τη γνώμη μας, οι τεχνολογίες, μπορεί να γεννιούνται ως όργανα του κεφαλαίου, ταυτόχρονα όμως η χρήση τους είναι μια διαρκής μάχη -ταξική μάχη. Το αν οι τεχνολογίες είναι "καλές" ή "κακές", κατά τη γνώμη μας δεν είναι ένα ζήτημα που θα έπρεπε να μάς απασχολεί -εκείνο που θα έπρεπε να μας απασχολεί είναι ο συγκεκριμένος τρόπος της ύπαρξής τους, η υβριδική οντολογία τους ως προϊόντα της ιστορίας των εμπόλεμων κοινωνικών σχέσεων.

Κατά τη γνώμη μας λοιπόν οι τεχνολογίες και η χρήση τους είναι ένα διαρκές διακύβευμα του ταξικού πολέμου. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως δεν πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι προς το παρόν χάνουμε. Και ότι είναι ακριβώς η ήττα μας που έχει δημιουργήσει ένα περιβάλλον πληθωρισμού των πληροφοριών, εντός του οποίου έχουν καταστραφεί σε σημαντικό βαθμό οι δυνατότητές μας να συγκροτούμε μια συνεκτική και συλλογική αντίληψη για τον κόσμο, από το μικροεπίπεδο της καθημερινότητας μέχρι τη μεγάλη κλίμακα των παγκόσμιων εξελίξεων. Μέσα σε αυτό το πληροφοριακό σύμπαν βρίσκουν απήχηση συνωμοσιολογικές θεωρίες και κάθε λογής αλλοπρόσαλλες ερμηνείες. Και μέσα σε αυτό το κλίμα οι κοινωνίες μας σήμερα παραμένουν αμήχανες και παραλυμένες μπροστά στις μεγάλες ανατροπές που βιώνουμε. Επειδή, ξαναλέμε, *η σχέση μας με τη γνώση και την ιστορία*, μέσα από το πρίσμα που αναφέραμε παραπάνω, αλλά στην πραγματικότητα μέσω της μακρόχρονης ταξικής μας ήττας, *έχει δεχτεί σφοδρότατη επίθεση*.

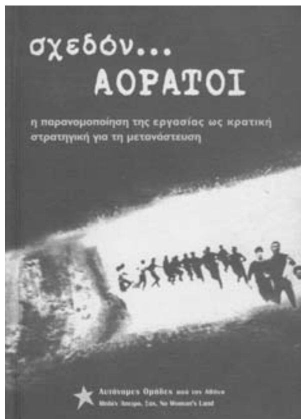
Εν πάσει περιπτώσει: *έτσι είναι που χτίζεται ο νέος αναλφαβητισμός με αποδέκτη την εργατική τάξη. Όχι με τη στέρηση της γνώσης, όπως στον 19ο αιώνα, αλλά με την ανανοηματοδότηση της γνώσης, τη μεταμόρφωσή της σε πληροφορία (μια ανιστορική, ατομικίστικη "γλώσσα" που βασικό της σημαινόμενο είναι η εννόηση του ανθρώπου ως μηχανής υπό καπιταλιστικό έλεγχο) και την ακόλουθη υπερπροσφορά της*. Δηλαδή με τη διάδοση της αντίληψης σύμφωνα με την οποία η γνώση είναι ατομική ιδιότητα και όχι συλλογική κοινωνική σχέση, καθώς και με τη διάδοση της αντίληψης ότι τίποτα δεν έχει ιστορία, ότι όπως μας λέει ο Sergio Bologna "το νέο είναι τόσο νέο, τόσο αδύνατον να συγκριθεί με οτιδήποτε παλιότερο, είναι τόσο πλούσιο σε μέλλον και φτωχό σε παρελθόν".

Εμείς που φτιάχνουμε αυτό το αρχείο και τη βιβλιοθήκη από την άλλη, υποστηρίζουμε ότι τα πάντα σε αυτόν τον κόσμο είναι η ιστορία τους. Μόνο που η ιστορία για την οποία μιλάμε δεν βρίσκεται στις πληροφορίες, στο google, στα πάνελ των ειδήσεων, στα αναρίθμητα blogs που έχουν ξεφυτρώσει στο διαδίκτυο όπου ο καθένας εκθέτει την άγνοιά

του υπό το μανδύα της άποψής του για το τι συμβαίνει. Η ιστορία για την οποία μιλάμε είναι η εμπόλεμη ιστορία, η ταξικά προσανατολισμένη γνώση. Αυτή η γνώση, η συλλογικά εμπόλεμη γνώση αυτού του κόσμου και της ιστορίας του, ήταν είναι και θα είναι για τους από κάτω μια διαρκής μάχη, όπου η αυτομόρφωση, η συλλογική εργασία, η συλλογική έρευνα, η κριτική και η αμφισβήτηση είναι τα μόνα ικανά στοιχεία που μπορούν να δώσουν περιεχόμενο και προοπτική στους αγώνες τους.

Συλλογική εργασία και γνώση: ένα παράδειγμα

Οι άνδρες και οι γυναίκες που επανδρώνουμε αυτό το συλλογικό αυτομορφωτικό εγχείρημα δεν ξεπήδησαμε από το πουθενά. Έχουμε τη δική μας συλλογική ιστορία και τη δική μας συλλογική σχέση με αυτό που εξακολουθούμε να αποκαλούμε "γνώση". Κρίνουμε μάλιστα πως αυτή η συλλογική σχέση μάς έχει προμηθεύσει με πολύτιμες σχετικές εμπειρίες, κάποιες από τις οποίες μπορούν να χρησιμεύσουν ως παράδειγμα των σκοπών του εγχειρήματος που στήνουμε στο κατειλημμένο κτίριο του Αρχείου 71.

Πολλοί λοιπόν από τους ανθρώπους που στελεχώνουν αυτό το εγχείρημα, πριν από μερικά χρόνια (το 2009) συμμετείχαν στην έκδοση της μπροσούρας που βλέπετε παραπάνω. Η υπογραφή της είναι "αυτόνομες ομάδες" και θέμα της είναι αυτό που ο κόσμος της πληροφορίας αποκαλεί "μεταναστευτικό πρόβλημα".

Ακόμη και σήμερα νομίζουμε ότι το λεγόμενο "μεταναστευτικό πρόβλημα" είναι ένα από τα κατεξοχήν ζητήματα όπου επιδεικνύεται η τεράστια δύναμη και ο σκληρά ταξικός προσανατολισμός της αντίληψης των πραγμάτων που στα παραπάνω αποκαλέσαμε "πληροφορία".

Πράγματι, κανείς δεν μπορεί να κατηγορήσει, ούτε την ελληνική κοινωνία, ούτε τους παραγωγούς των πληροφοριών της, ότι σιωπούν γύρω από το ζήτημα. Από το 1990 και την είσοδο των πρώτων Αλβανών μεταναστών εργατών από τα βόρεια σύνορα, μέχρι το 2011 και τα πτώματα που εξακολουθούν να ξεβράζονται στις ακτές του Αιγαίου, οι Έλληνες έχουν εθιστεί σε ρεπορτάζ και αναλύσεις με επίκεντρο τους μετανάστες. Την περίοδο που ξεκινούσαμε την έρευνα που κατέληξε σε αυτή τη μπροσούρα (το 2008), η σχετική παραγωγή πληροφοριών είχε καταλήξει σε ένα μονότονο βομβαρδισμό "πληροφοριών από τα σύνορα" με κοινό παρανομαστή το γνωστό "το καράβι γέμισε" - "η χώρα δεν χωράει άλλους" - "το κράτος προσπαθεί να θωρακίσει τα σύνορα" - "αλλά είναι ανίκανο και διεφθαρμένο".

Εδώ που τα λέμε ο ρυθμός και τα περιεχόμενα αυτού του πληροφοριακού βομβαρδισμού μάς ξένιζαν όσο δεν πήγαινε άλλο. Δηλαδή όντως, το ανίκανο ελληνικό κράτος προσπαθούσε να κλείσει τα σύνορά του και δεν τα κατάφερνε; Δηλαδή όντως, ο μακάβριος ρυθμός των πτωμάτων που ξεβράζονταν στις ακτές, η αυξανόμενη δύναμη των μαφιόζικων οργανώσεων των διακινητών, η κατάσταση των "παράνομων μεταναστών" στο εσωτερικό της χώρας, είχαν ως κινητήριο δύναμη την κρατική ανικανότητα;

Ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίσαμε το ζήτημα, μας αποκάλυψε με τον πιο κατανοητό τρόπο τι σημαίνει πληροφορία και πώς μπορεί η πληροφορία να είναι συνώνυμο της συ-

σκότισης. Αρχίσαμε να ασχολούμαστε με το θέμα των "παράνομων" μεταναστών πεισμένοι ότι ο ελληνικός καπιταλισμός βλέπει στο πρόσωπό τους υποτιμημένους εργάτες αλλά και ενθυμούμενοι στοιχεία από την ιστορία της μετανάστευσης από το 1990 και μετά, ενθυμούμενοι δηλαδή εποχές κατά τις οποίες "το καράβι δεν είχε γεμίσει" και οι "λαθρομετανάστες" ήταν αν μη τι άλλο χρήσιμοι -χρήσιμοι για εκμετάλλευση μέσα στην ελληνική καπιταλιστική κοινωνία. Ξεκινήσαμε με την παραδοχή ότι οι μετανάστες, εδώ αλλά και παντού μέσα στο δυτικό κόσμο, είναι κομμάτι της εργατικής τάξης, ακριβώς επειδή όπως όλοι οι εργάτες, προσδιορίζονται πρώτα και κύρια από το γεγονός της εκμετάλλευσης της εργασίας τους.

Οι σκοποί της μπροσούρας δηλαδή, κάθε άλλο παρά ακαδημαϊκοί ήταν, καθώς οι αυτόνομες ομάδες ήταν ενεργά αναμεμειγμένες στην υπόθεση του αντιρατσισμού. Αντιθέτως, τα κίνητρα πίσω από την έκδοσή της ήταν μια προσπάθεια διεξόδου από τα προβλήματα που ταλανίζουν το λεγόμενο κίνημα εδώ και είκοσι χρόνια, από τις αδυναμίες που κάνουν τις απόψεις μας για τους μετανάστες να παραπαίουν μεταξύ ανθρωπισμού από τη μια και παντελούς αδυναμίας κατανόησης της πραγματικότητας από την άλλη. Μας βασάνιζε επίσης και το γεγονός ότι μετά από τις ψευδαισθήσεις κοινωνικής ανέλιξης της δεκαετίας του '90, οι ζωές μας ήδη κατρακυλούσαν προς έναν νέο ολοκληρωτισμό, με τους μισθούς μας να βουλιάζουν και τις κάθε λογής απαγορεύσεις να εξαπλώνονται σε όλο και ευρύτερα πεδία των κοινωνικών σχέσεων. Θεωρούσαμε τότε (κι εξακολουθούμε να το πιστεύουμε) πως δεν μπορεί να υπάρξει αυτόνομο ταξικό κίνημα που να μην είναι ταυτόχρονα αντιρατσιστικό κίνημα.

Η εργασία που ξεκίνησε με αυτές τις αφετηρίες ήταν μεγάλη και επίπονη για τα μέτρα ανθρώπων που δουλεύουν για να ζήσουν. Οι αυτόνομες ομάδες έβαλαν κάτω την ιστορία των τελευταίων χρόνων αυτής της χώρας, μελέτησαν σε μεγάλο βαθμό όσα συνέβησαν στις πολυεθνικές κοινωνίες της δύσης από το 1960 κι έπειτα, συνέλεξαν εκθέσεις οργανώσεων για το ζήτημα, μελέτησαν τις νομοθεσίες άλλων κρατών για τη μετανάστευση, αποδελτίωσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα τα σχετικά με τη μετανάστευση δημοσιεύματα από το καθημερινό τύπο, συζήτησαν συλλογικά και έθεσαν σε κριτική τις σχετικές ιδεολογίες, εργάστηκαν για να βάλουν όλα αυτά τα πράγματα σε μια σειρά, να βρουν τα κοινά τους χαρακτηριστικά και να συγκροτήσουν ένα νήμα σκέψης που κατέληξε σε μια αρκετά σαφή και μαχητική άποψη.

Καταλήξαμε, λοιπόν, υποστηρίζοντας ότι, όχι μόνο το ελληνικό κράτος δεν είναι "ανίκανο", αλλά ότι εδώ και σαράντα περίπου χρόνια όλα τα κράτη της δύσης εφαρμόζουν μια ενιαία πολιτική απέναντι στους ξένους εργάτες: αυτή της παρανομοποίησης της εργασίας. Ανακαλύψαμε ότι η μετανάστευση της εργασίας δεν ήταν πάντοτε "παράνομη" κι ότι αυτό που λανσάρει η κυρίαρχη αφήγηση των αφεντικών ως φρέσκο σχετικά πρόβλημα των κοινωνιών μας, η ύπαρξη δηλαδή μεταναστών χωρίς χαρτιά (ή "λαθρομεταναστών") δεν είναι παρά η συγκάλυψη του γεγονότος ότι τα αφεντικά μέσω του συλλογικού τους εκφραστή, δηλαδή του κράτους, αποφάσισαν μέσα σε μια δεδομένη ιστορική στιγμή και για πολύ συγκεκριμένους ιστορικούς λόγους να καταστήσουν την εργασία ενός μεγάλου κομματιού της εργατικής τάξης παράνομη. Δεν θα εκθέσουμε εδώ το βάθος αυτής της άποψης, αρκεί μόνο να αναφέρουμε το πόσο ζωτική είναι η διατύπωση τέτοιων απόψεων για την υπόθεση του αντιρατσισμού, καθώς η κατάσταση με τους μετανάστες είναι μια υπόθεση για την οποία στην κοινωνία της πληροφορίας μιλούν μόνον οι δημοσιογράφοι, οι επιστήμονες, οι φιλάνθρωποι, οι μπάτσοι και οι κάθε είδους απολογητές του συστήματος. Και μι-

λούν όπως γνωρίζουν: *σαν ατέρμονη παράθεση "πληροφοριών", δηλαδή σαν διαρκή ακύρωση της ιστορίας των κοινωνικών σχέσεων*. Τα αποτελέσματα της νίκης τους είναι βαθιά πολιτικά και είναι εμφανή παντού γύρω μας. Το "μεταναστευτικό πρόβλημα" παραμένει "πρόβλημα" και ταυτόχρονα οι ντόπιοι εργάτες εξακολουθούν να παραμένουν ξένοι με τους μη έλληνες αδελφούς τους, χαμένοι μεταξύ ρατσισμού, οικονομικής κρίσης και χρεών· ακριβώς δηλαδή ενόσω οι ζωές τους αποκτούν αρκετά κοινά -σε ένα βαθμό- χαρακτηριστικά με τους μετανάστες εργάτες.

Είναι εύκολα τέτοια εγχειρήματα; Είναι εύκολο να διυλίζει κανείς την πληροφορία και να ανακαλύπτει ξανά την ιστορία; Κάθε άλλο! Είναι όμως μονόδρομος, αν σκεφτεί κανείς ότι την προπαγάνδα των αφεντικών δεν την καταρρίπτει κανείς με κατάρες και αναθέματα. Αλλά και ότι ουδέποτε οι κινηματικές απόψεις που θέλουν να διεκδικούν μια αξιοπρέπεια και μια μαχητικότητα φτιάχτηκαν αυτόματα και με αυτονόητους τρόπους. Αντιθέτως, χρειάζονται μέθοδος, επιμονή, συλλογική εργασία, σκέψη και φυσικά τα αναλυτικά εργαλεία και οι αντίστοιχες υποδομές.

Αρχείο και Βιβλιοθήκη: άλλος ένας όγκος βιβλίων;

Η ιδέα του αρχείου και της βιβλιοθήκης στην Καλλιδρομίου δεν προέκυψε συνεπώς από κανέναν αυτοματισμό του είδους: "βρήκαμε τέσσερα ντουβάρια, τι να τα κάνουμε; Ας τα κάνουμε βιβλιοθήκη...". Οι αυτοματισμοί στη σκέψη και τη δράση είναι σύμβουλοι που από παλιά μάς φαίνονται εχθρικοί. Ούτε βέβαια τρέφουμε ψευδαισθήσεις ότι κάπου εκεί έξω υπάρχει ένα πλήθος υποκειμένων που διψάει για γνώση. Η ιδέα ότι μια βιβλιοθήκη που ανοίγει τις πόρτες της και λέει "ωραία, τώρα σας περιμένουμε", ξέρουμε ότι είναι μια ιδέα ευθύς εξαρχής προορισμένη να αποτύχει. Όμως δεν είναι αυτή η περίπτωσή μας.
Η βιβλιοθήκη είναι για εμάς μία χρήσιμη υποδομή. Στη βάση της όμως υπάρχουν ορισμένες βασικές προϋποθέσεις, όπως η συλλογική εργασία, η συλλογική σκέψη και η κριτική ώστε αυτή η βιβλιοθήκη να μην είναι απλά άλλος ένας όγκος αδιάβαστων βιβλίων, αλλά ένα εργαλείο για μορφωτικές εκδηλώσεις, εκδόσεις και συλλογική έρευνα με απεύθυνση σε αυτό που λέμε κίνημα.

Και ποιοι στην τελική είμαστε εμείς; Είμαστε εργάτες και εργάτριες, εργαζόμενοι και άνεργοι, απόφοιτοι και απόφοιτες σχολών, φοιτητές και φοιτήτριες. Είμαστε αυτοί που έχουμε νιώσει καλά στο πετσί μας ότι η εποχή και η κοινωνία στην οποία ζούμε θεωρεί ότι η νεολαία δεν της είναι χρήσιμη, ότι περισσεύουν οι γνώσεις της, οι δεξιότητές της και η ικανότητά της για εργασία. Καταδικασμένη καθώς είναι να αναζητά δουλειές που δεν υπάρχουν, να εργάζεται περιστασιακά για ψίχουλα, να βυθίζεται ατομικά σ' έναν μέρα με τη μέρα απελπιστικό αγώνα για επιβίωση, καταλήγοντας να νιώθει ακόμη και υπαρξιακά ανίκανη, άχρηστη. Εμείς, λοιπόν, ως κομμάτι αυτής της κοινωνίας, παίρνουμε αυτή την ασυνήθιστη πρωτοβουλία, επειδή οι κατά τα άλλα συνηθισμένες πρακτικές του ατομισμού, της παραίτησης, της απόγνωσης που φέρνει η λογική του "ο καθένας μόνος του" αποτελούν αποδεδειγμένα καταστροφικές απαντήσεις για όλους μας στις δύσκολες εποχές που έρχονται. Θέλουμε απεναντίας να αποδείξουμε ότι *οι γνώσεις και οι δεξιότητες που διαθέτουμε μπορούν να είναι κοινωνικά χρήσιμες, σε πείσμα των από πάνω που έχουν βαλθεί να τις υποτιμήσουν*. Θέλουμε να δείξουμε ότι σε αυτή την κοινωνία μπορούν να υπάρχουν δυνάμεις, από τα κάτω οργανωμένες, οι οποίες ενωμένες μπορούν με τη συλλογική τους εργασία να παράξουν κοινωνικά χρήσιμο έργο.

Η πρωτοβουλία μας είναι ασυνήθιστη, το ξέρουμε. Δεν χρηματοδοτείται, ούτε υποστηρίζεται από κόμματα, μήντια, μη κυβερνητικές οργανώσεις, παρά από τα λιγοστά που έχουμε στην τσέπη και τις συλλογικές μας δυνατότητες και εμπειρίες. Ξέρουμε πως αυτό προξενεί καχυποψία σε μια κοινωνία που έχει μάθει από τα πάντα να βγάζει χρηματικό όφελος. Ξέρουμε, ακόμη, πως η επιλογή της κατάληψης στην Καλλιδρομίου βρίσκει εξαρχής εχθρούς ανάμεσα σε εκείνους που προτιμούν στη γειτονιά τους ένα κτίριο με παρελθόν, παρόν και μέλλον εγκατάλειψης, δηλαδή εντέλει με ιδιότητα αντικοινωνική, μόνο και μόνο επειδή είναι ιδιοκτησία ενός ιδρύματος, από το να βλέπουν ανθρώπους να του δίνουν ζωή και χρήση για κοινωνικούς σκοπούς.

Και στις δύο περιπτώσεις, έχουμε να πούμε πως ούτε γιατρικό ενάντια στην καχυποψία διαθέτουμε, ούτε και έχουμε την επιλογή να πράξουμε κάτι διαφορετικό από αυτό που ήδη κάνουμε. Προσδοκούμε δηλαδή σε ένα υλικότατο όφελος από την κίνηση που κάνουμε, μόνο που δεν είναι χρηματικό: να σώσουμε τους εαυτούς μας (μαζί με όσους και όσες αναγνωρίζουν και σέβονται τους σκοπούς μας) από την απόγνωση, τη μιζέρια, την αυτοϋποτίμηση, την παραίτηση και τον ατομισμό όπου θέλουν να μας βυθίσουν οι από πάνω μας. Αυτοί είναι οι λόγοι, αυτά είναι τα κίνητρα, αυτοί είναι οι σκοποί μας και θεωρούμε ότι έχουν κάθε δικαίωμα να βρίσκουν διέξοδο έκφρασης, σε χώρους όπως στην Καλλιδρομίου. Λόγοι και σκοποί που λείπουν από μία κοινωνία που καταρρέει, κι όμως είναι αυτοί, οι τόσο ζωτικοί που της χρειάζονται σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά, ως άμυνα και διέξοδος στους δύσκολους καιρούς που έρχονται.

Η επιλογή της κατάληψης

Είπαμε και προηγουμένως: εμείς που προχωρήσαμε στην κατάληψη ενός κτιρίου “που δεν μας ανήκει” δεν είχαμε άλλη επιλογή. Άλλωστε και τι ακριβώς μας ανήκει σε τούτη την εποχή; Λένε πως μας ανήκουν τα ψίχουλα που παίρνουμε για μισθό. Λένε πως μας ανήκει η μιζέρια και η κακομοιριά που άλλοι μας έχουν επιβάλει. Έχουμε συνεπώς πλήρη συνείδηση ότι σε έναν κόσμο όπου μας έχουν κλέψει τα πάντα, όλες οι συλλογικές μας προσπάθειες βαφτίζονται “παράνομες”. Είναι παράνομη λοιπόν η κατάληψη του εγκαταλειμμένου κτιρίου, το ξέρουμε αυτό. Αλλά μήπως στην τελική εννοούν πως παράνομοι είναι οι κοινωνικοί σκοποί μας; Μήπως εννοούν πως κοινωνικό έργο είναι ένα κτίριο να ρημάζει από εγκατάλειψη, αρκεί να μην θίγεται η ιδιοκτησία, και αντικοινωνική πράξη είναι να αποκτήσει χρησιμότητα συλλογική;

Εμείς από μεριάς μας πάντως όσα λέμε τα εννοούμε. Πριν από κάμποσο καιρό επιχειρήσαμε να λειτουργήσουμε το εγχείρημά μας κάνοντας κατάληψη σε ένα εγκαταλειμμένο κτίριο μιας άλλης γειτονιάς στην Αθήνα. Κι εκεί είχαμε εξαγγείλει δημόσια τους σκοπούς μας, κι εκεί ήρθαμε αντιμέτωποι με την “παρανομία” μας. Εντέλει κέρδισε ο καθόλα νόμιμος ιδιοκτήτης, φιλοδωρώντας τη γειτονιά με ένα ρημάδι επικίνδυνο λόγω σταδιακής κατάρρευσης ακόμη και για τους περαστικούς. Παρακάτω, παραθέτουμε το κείμενο που μοιράσαμε στη γειτονιά εκείνη πριν από λίγες μέρες, υπενθυμίζοντας ότι η βραχύβια παρουσία μας εκεί, παρότι παράνομη, ήταν ειλικρινής ως προς τους σκοπούς της, επίμονη στις προθέσεις της (αφού καταλάβαμε ένα άλλο κτίριο για το εγχείρημά μας) και ότι τελικά θα μπορούσε να αποβεί επωφελής για την ίδια τη γειτονιά αν σκεφτεί κανείς ότι εξακολουθεί να γειτνιάζει με ένα κτίριο που σαπίζει, μόνο και μόνο επειδή ο ιδιοκτήτης του δεν μπορεί να βγάλει λεφτά από αυτό.

Παραθέτουμε αυτό το κείμενο και για έναν άλλο λόγο: η κατάληψη είναι μία πράξη που μόνο μέσα από την κοινωνική υποστήριξη μπορεί να επιβιώσει, να αντέξει και να νομιμοποιηθεί. Απαραίτητες προϋποθέσεις για την υποστήριξή της είναι η εμπιστοσύνη και η αναγνώριση των σκοπών μας. Πολλοί από τη γειτονιά μάς έχουν τιμήσει με την εμπιστοσύνη τους και τους ευχαριστούμε γι' αυτό. Άλλοι έχουν σταθεί πιο επιφυλακτικοί. Σε κάθε περίπτωση, κάνουμε διαρκή έκκληση στη γειτονιά αυτή των Εξαρχείων να μας στηρίζει, ηθικά και πολιτικά, καθώς δεν είναι όλοι σε τούτη την κοινωνία αφερέγγυοι και αναξιόπιστοι, καθώς επίσης η εμπιστοσύνη είναι μια ζωτική σχέση στην εποχή μας την οποία πρέπει να ξαναεφεύρουμε. Αυτήν ακριβώς τη σχέση κρίναμε σκόπιμο να υπενθυμίσουμε πριν από λίγες μέρες και στους προηγούμενους γείτονές μας, παρότι είμαστε πλέον μακριά τους. Πιο συγκεκριμένα τους απευθύναμε τα εξής:

Αγαπητοί γείτονες και γειτόνισσες,

Εμείς που υπογράφουμε αυτό το κείμενο είμαστε οι ίδιοι που, κάπου στις αρχές του Ιουλίου που μάς πέρασε, προσπαθήσαμε να καταλάβουμε το εντυπωσιακό αλλά ρημαγμένο εγκαταλειμμένο κτίριο που βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το δημοτικό σχολείο. Είχαμε τότε ισχυριστεί ότι σκοπεύαμε να το μετατρέψουμε σε δημόσια μη πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη, αρχείο και χώρο μορφωτικών εκδηλώσεων. Οι αντιδράσεις σας μπροστά στους ισχυρισμούς μας ήταν ανάμικτες. Από έγκριση που συνόρευε με τον ενθουσιασμό μέχρι απόλυτη δυσπιστία απέναντι σε εμάς και τις προθέσεις μας.

Ποιος ξέρει; Ίσως στους καιρούς μας η δυσπιστία να είναι και η πιο δικαιολογημένη των αντιδράσεων, ειδικά απέναντι σε κάποιους που ισχυρίζονται πως κάνουν ό,τι κάνουν "δίχως να αποκομίζουν χρηματικό όφελος". Γιατί αν θυμάστε, αυτό ακριβώς ισχυριστήκαμε προσπαθώντας από τη μια να κερδίσουμε την υποστήριξή σας και ίσως τη συνενοχή σας στην παρανομία μας (το λέμε εκτός εισαγωγικών γιατί πράγματι παρανομία ήταν, απλά εμείς δεν δίναμε δεκάρα τσακιστή για το θέμα) και από την άλλη να εξηγήσουμε τους λόγους για τους οποίους κατά τη γνώμη μας είχαμε κάθε δικαίωμα να παρανομήσουμε καταλαμβάνοντας το εγκαταλειμμένο κτίριο που ρήμαζε και ακόμη ρημάζει ανενόχλητο απέναντι από το σχολείο.

Φυσικά η δικαιολόγηση του γιατί διαπράττουμε παρανομίες και είμαστε περήφανοι γι' αυτό, δεν έμενε στην απουσία χρηματικού οφέλους. Συνεχίζαμε πληροφορώντας σας ότι εμείς οι βραχύβιοι καταληψίες της γειτονιάς σας ήμασταν άνεργοι και εργάτες, άνδρες και γυναίκες, φοιτητές και απόφοιτοι σχολών και ότι νιώθαμε πως, καθώς η κρίση καλπάζει, οι ικανότητές μας γίνονται όλο και λιγότερο αναγκαίες για το κεφάλαιο. Ότι η κατάληψη του κτιρίου και τα όσα θα ακολουθούσαν ήταν ο τρόπος μας να κάνουμε τις ικανότητές μας να δουλέψουν για έναν σκοπό κοινωνικά χρήσιμο. Και ότι αντιθέτως, η επιμονή του ιδιοκτήτη να αφήνει το κτίριο να ρημάζει μόνο και μόνο για να νιώθει τη θαλπωρή της ιδιοκτησίας να του ζεσταίνει τα λαγόνια, ήταν η μοναδική αντικοινωνική συμπεριφορά στην όλη υπόθεση, αν κανείς ψάχνει για τέτοια πράγματα.

Γνωρίζουμε ότι πολλοί από εσάς δεν πείστηκαν καθόλου από τα επιχειρήματα που αραδιάζαμε. Και το γνωρίζουμε γιατί η άφιξη της αστυνομίας και των ιδιοκτητών ήταν άμεση όσο επιτρέπουν οι σύγχρονες τηλεπικοινωνίες, η υποστήριξη της ιδιοκτησίας από την αστυνομία άτεγκτη όσο πάντοτε και η προσαγωγή μας στο αστυνομικό τμήμα με τις κατηγορίες που μάς άξιζαν... μοναχική με τρόπο που δεν μας άξιζε.

Ίσως όσοι δεν μάς πίστεψαν να είχαν τους λόγους τους. Εμείς πάντως λέγαμε αλήθεια και η απόδειξη είναι ότι, μετά τη "δίκαιη" τιμωρία μας, δεν το βάλαμε κάτω. Βρήκαμε άλλο κτίριο για κατάληψη, δουλέψαμε όσο μπορούσαμε, και τελικά την "μη πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη" που λέγαμε την στήσαμε αλλού! Το όνομα που της δώσαμε είναι "Αρχείο 71" και τη στιγμή που διαβάζετε αυτές τις γραμμές είναι έτοιμη να λειτουργήσει.

Ποιος ξέρει; Μπορεί και να μην κάναμε εμείς κάτι καλά. Κάποιοι θα έλεγαν ότι φανήκαμε περισσότερο πολιτικοποιημένοι απ' ό,τι έπρεπε, περισσότερο αντίπαλοι της ιδιοκτησίας απ' ό,τι σηκώνουν οι εποχές. Εμείς διαφωνούμε κάθετα. Και νομίζουμε ότι θα πρέπει να το σκεφτείτε κι εσείς. Η υποστήριξη του ιερού θεσμού της ιδιοκτησίας, στην περίπτωση της γειτονιάς σας, κατέληξε σε ένα ακόμη κτίριο που, ενώ θα μπορούσε να είναι κοινωνικά χρήσιμο, έχει μείνει να σαπίζει και θα εξακολουθεί να σαπίζει για όσο ο ιδιοκτήτης του (που, ω του θαύματος, είναι εργολάβος και μένει σε ιδιόκτητο ακίνητο στην Κηφισιά) δεν μπορεί να βρει τρόπο να βγάλει λεφτά από αυτό. Από τη μεριά του έχει δίκιο. Γιατί η αποκόμιση χρηματικού οφέλους είναι το μοναδικό κίνητρο και η μοναδική χρήση που καταλαβαίνει η ιδιοκτησία. Αυτό το σύστημα αξιών και αυτή τη θέαση του κόσμου υπερασπίστηκαν εκείνοι που έσπευσαν να ειδοποιήσουν τους ιδιοκτήτες. Ε, να τις χαίρονται τις αξίες τους! Ελπίζουμε να είναι ικανοποιημένοι με τον εαυτό τους όποτε βλέπουν το ρημάδι να εξακολουθεί να ρημάζει.

Φυσικά όμως, εκείνο που πονάει δεν είναι τα ντουβάρια και τα πατώματα που πέφτουν. Εκείνο που πονάει είναι ότι αδυνατούμε να βρούμε συλλογικούς σκοπούς και συλλογικούς τρόπους να φέρουμε εις πέρας αυτούς τους σκοπούς. Ότι αδυνατούμε να ανακαλύψουμε την εμπιστοσύνη μεταξύ μας και μαζί να αντιληφθούμε το κοινό ταξικό μας συμφέρον. Και πάει λέγοντας.

Εν πάση περιπτώσει: όπως είπαμε, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των εργολάβων, της αστυνομίας και των φίλων τους, εμείς καί κτίριο για κατάληψη βρήκαμε καί τη βιβλιοθήκη μας τη φτιάχνουμε. Η πρώτη μας δημόσια εκδήλωση θα γίνει την Παρασκευή 16 Δεκεμβρίου στις 19:00 το απόγευμα στο κατειλημμένο κτίριο του Αρχείου 71 στην οδό Καλλιδρομίου στο κέντρο της Αθήνας. Εκεί θα εξηγήσουμε τη λειτουργία και τους σκοπούς του εγχειρήματος,

Με το παρόν, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όποιον μας είπε μια καλή κουβέντα κατά τη διάρκεια της σύντομης παραμονής μας στη γειτονιά σας, να υπενθυμίσουμε ότι δεν είναι όλοι σε τούτη την κοινωνία αφερέγγυοι και υστερόβουλοι και να καλέσουμε όποιον ενδιαφέρεται για τους σκοπούς μας να παραστεί. Όσα λέμε λίγο παραπάνω για την ανακάλυψη της εμπιστοσύνης εξακολουθούν να ισχύουν.

Φιλικά
Η διαχειριστική συνέλευση του Αρχείου 71
12/2011

Υ.Γ: Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πού και πότε, κοιτάξτε την αφίσα με τίτλο "Μια βιβλιοθήκη στην εποχή της πληροφορίας" και υπογραφή "Αρχείο 71" που κολλήθηκε στη γειτονιά σας ταυτόχρονα με το μοίρασμα αυτού του χαρτιού. Η ηλεκτρονική μας διεύθυνση είναι: arxeio71@yahoo.com.

Το Αρχείο 71

Το αυτομορφωτικό μας εγχείρημα λέγεται Αρχείο 71 και έχει συνέλευση με σταθερά μέλη, τα οποία αποφασίζουν για όλα τα ζητήματα που αφορούν τη διαχείρισή του και το στηρίζουν οικονομικά με μηνιαίες συνδρομές. Αποτελείται από τους εξής τομείς:
-*τη βιβλιοθήκη*, που περιλαμβάνει βιβλία ιστορικά, πολιτικά, κοινωνιολογικά, φιλοσοφικά
-το κινηματικό αρχείο, με αντικείμενο τη συλλογή, την αρχειοθέτηση και την αποδελτίωση έντυπου υλικού από τον ακροαριστερό, τον αυτόνομο και ευρύτερα τον αντιεξουσιαστικό χώρο
-*το ημερολόγιο*, με αντικείμενο την ηλεκτρονική αρχειοθέτηση σε βάση δεδομένων ρεπορτάζ και άρθρων της επικαιρότητας από τον καθεστωτικό τύπο
-*το οπτικοακουστικό αρχείο*, που συλλέγει ντοκιμαντέρ και φωτογραφικό υλικό
-*τις εκδόσεις*.

Το υλικό του Αρχείου είναι προσβάσιμο σε άτομα και συλλογικότητες που επιθυμούν να το αξιοποιήσουν για αυτομορφωτικούς και κινηματικούς σκοπούς.

Όσοι και όσες ενδιαφέρονται μπορούν να το επισκέπτονται κάθε Πέμπτη 5.00-8.00μμ και Σάββατο 12.00- 4.00μμ.

Το αρχείο δέχεται επίσης δωρεές, δηλαδή βιβλία, έντυπα, περιοδικά, προκηρύξεις και παλιές εφημερίδες.

Ευχαριστούμε, τέλος, όσους και όσες μας έχουν ήδη στηρίξει με τέτοιες δωρεές, δείχνοντας εμπιστοσύνη στους σκοπούς μας.

